

Att skriva en EU-rättsakt

Det är ingen nyhet att EU-rättsakter borde vara klart, otvetydigt och konsekvent formulerade och följa enhetliga principer i fråga om presentation och lagstiftningsteknik. Inte heller är det en nyhet att rättsakterna ibland lämnar en del övrigt att önska i dessa avseenden. Att översättningarnas kvalitet är helt beroende av originalens kvalitet vet också de flesta.

Hur kan man då arbeta för att höja kvaliteten på dessa original?

Ett sätt är att verkligen tillämpa principerna och råden i Gemensam praktisk handledning för utformningen av gemenskapslagstiftning, som utarbetats av rättstjänsterna vid Europeiska unionens råd, Europeiska kommissionen och Europaparlamentet. Innehållet i handledningen tar bland annat upp allmänna principer för skrivandet, det som gäller för rättsaktens olika delar och för hänvisningar. Det finns också mallar för olika rättsaktstyper.

Varför har de tre institutionerna tagit fram handledningen?

Vid Europeiska rådet i Edinburgh 1992 fanns behovet av att förbättra författningsskrivningen med på dagordningen på högsta politiska nivå. Man insåg betydelsen av att skapa klarare och enklare texter som följer grundläggande principer för utformning av lagtexter. Betydelsen av detta underströks ytterligare genom den förklaring om gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet som bifogades till Amsterdamfördragets slutakt. Som en följd av förklaringen har rådet, kommissionen och Europaparlamentet, genom ett interinstitutionellt avtal från 1998 om lagstiftningens redaktionella kvalitet, beslutat riktlinjer som i sin tur utvecklats i den gemensamma praktiska handledningen. Det enda som nu krävs för att arbetet ska ge resultat är att handledningen verkligen används när texten till rättsakterna tas fram.

Sex allmänna principer för rättsakternas utformning

Principerna är i korthet att rättsakterna ska vara

1. klart, enkelt och exakt formulerade,
2. utformas med hänsyn till aktens art,
3. anpassade till mottagaren,
4. skrivna med enhetligt innehåll, korta bestämmelser och begripligt språk,
5. skrivna på ett sätt som tar hänsyn till att gemenskapslagstiftningen är flerspråkig,
6. skrivna med konsekvent terminologi.

Vilka mål vill man uppnå med de allmänna principerna?

Naturligtvis vill man upprätthålla principerna om likhet inför lagen och om rätts säkerhet. På en större detaljnivå kan man säga att målen är dels att göra lagstiftningen

begripligare, dels att undvika tvister på grund av dålig kvalitet. Oklara bestämmelser kanske tolkas restriktivt av gemenskapsdomstolarna. Eventuell sluddighet i texten som man mödosamt enats om när bestämmelsen förhandlats kan alltså få en effekt som är motsatsen till den som eftersträfvats.

Det är viktigt att vara tydlig med vilka rättigheter och skyldigheter som följer av rättsaktstypen förordning, som är direkt tillämplig i medlemsstaterna, medan direktiv bör vara mindre detaljerade och beslut utformas med hänsyn till vem de riktar sig till. Hänsyn ska tas till de olika kategorier av personer som är rättsaktens adressat. Texten ska ha en enhetlig struktur, både i sig själv och i förhållande till andra rättsakter. Den måste vara mycket klar och direkt, så att det går att göra goda översättningar av den. Samma term måste användas på samma sätt för samma sak så att det blir möjligt att uppnå målet att inte orsaka oklarheter, motstridigheter och osäkerhet.

Den praktiska handledningen är praktisk

Det är naturligtvis lätt att instämma i betydelsen av de allmänna principerna, en helt annan att faktiskt klara av att följa dem. Den goda nyheten är att den praktiska handledningen verkligen är praktisk och överskådlig. Den tar upp mängder av exempel på tänkbara problem, både med struktur och formuleringar, och innehåller handfasta råd. Det finns ett bra sakregister och mängder av exempel. Exempelen visar både rekommenderade skrivsätt och sådana formuleringar och strukturer som bör undvikas.

Vem riktar sig handledningen till?

Handledningen är tänkt att användas som hjälpmedel av alla som deltar i utarbetandet av bindande rättsakter inom EU-institutionerna. Förordet till handledningen avslutas med de kloka orden att alla på så sätt kan »samarbeta för att kunna förse medborgarna i Europeiska unionen med lagtexter som klart visar vilka mål Europeiska unionen har och vilka åtgärder den vidtar för att uppnå dessa«.

Var finns handledningen?

Det lättaste sättet att hitta handledningen är på nätet. Om man vill ha den på svenska använder man lättast webb-adressen <http://eur-lex.europa.eu/sv/techleg/index.htm>. På den adressen är det också lätt att klicka fram handledningen på något annat av EU-språken. Det finns också en länk till den på EU-språkvårdens sidor via www.regeringen.se/klarsprak. Slutligen går den att beställa i bokform från EU:s publikationskontor. Hoppas att länkarna kommer att användas under ordförandeskapet i höst!

Anne-Marie Hasselrot, språkexpert i Regeringskansliet